

Bespreking: Diana Vonk Noordegraaf (2016) Road Pricing Policy Implementation

van Wee, Bert

Publication date

2016

Document Version

Final published version

Published in

Tijdschrift Vervoerswetenschap

Citation (APA)

van Wee, B. (2016). Bespreking: Diana Vonk Noordegraaf (2016) Road Pricing Policy Implementation. *Tijdschrift Vervoerswetenschap*, 52(1).

Important note

To cite this publication, please use the final published version (if applicable). Please check the document version above.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download, forward or distribute the text or part of it, without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license such as Creative Commons.

Takedown policy

Please contact us and provide details if you believe this document breaches copyrights. We will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Bespreking: Diana Vonk Noordegraaf (2016) Road Pricing Policy Implementation

Bert van Wee

Technische Universiteit Delft, Faculteit Techniek, Bestuur en Management¹

8 juni promoveert Diana Vonk Noordegraaf (onder begeleiding van Jan Anne Annema en ondergetekende) aan de Technische Universiteit Delft. Ze heeft haar proefschrift gericht op de implementatie van vormen van prijsbeleid waarbij de hoogte van de betalingen afhangt van de mate van gebruik van infrastructuur. Naar dit onderwerp is maar weinig onderzoek gedaan, wat in groot contrast staat tot het vele onderzoek naar de economische effecten van allerlei vormen van prijsbeleid. Toch stranden allerlei voorstellen voor prijsbeleid in binnen- en buitenland op de implementatie, vaak vanwege een gebrek aan politiek of maatschappelijk draagvlak. Zo probeert Nederland al sinds 1988 (Tweede Structuurschema Verkeer en Vervoer) allerlei vormen van prijsbeleid te implementeren (rekeningrijden, tol, spitsvignet, mobimiles, kilometerheffing), maar tot op heden is de implementatie nog niet gelukt. Het proefschrift richt zich op het belang van allerlei factoren die een rol spelen in de implementatie van prijsbeleid, en is gebaseerd op een boekhoofdstuk en drie artikelen in wetenschappelijke tijdschriften.

Hoofdstuk 2 van het proefschrift geeft een overzicht van implementatiefactoren die van invloed zijn geweest op het implementatieproces van de kilometerprijs in Nederland. Het beslaat de periode 2004 (start van het idee om prijsbeleid te implementeren door de Nederlandse overheid) tot 2010 (beslissing van de regering om de kilometerprijs niet in te voeren). Basis voor de studie is een conceptueel framework dat in het hoofdstuk wordt gepresenteerd. Het conceptueel framework is gebaseerd diverse disciplines, waaronder de politieke economie en innovatiewetenschappen. Belangrijke conclusies zijn enerzijds dat de kilometerprijs technisch, economisch en sociaal haalbaar werd geacht door belangrijke beleidsactoren, en anderzijds dat een gebrek aan draagvlak onder actoren en een gebrek aan politieke daadkracht belangrijke barrières zijn geweest voor de implementatie.

Hoofdstuk 3 bestudeert de rol van werkgevers in spitsmijdenprojecten. Vonk Noordegraaf verzamelde data bij 103 werkgevers via een webenquête gericht op HR managers. Ongeveer een derde van de respondenten verwacht dat hun organisatie bereid is om spitsmijden te faciliteren door het bieden van flexibele werktijden en -locaties. Vonk Noordegraaf heeft een zogenoemd 'Structural Equations Model' (SEM) geschat waarmee ze heeft verkend welke factoren bepalen in hoeverre werkgevers bereid zijn spitsmijden voor hun werknemers mogelijk te maken. De resultaten tonen aan dat die bereidheid afhangt van de organisatiegrootte, de attitude van de HR manager, en de sector (zoals overheid, bouw, onderwijs). De hoogste bereidheid om spitsmijden te ondersteunen kan worden verwacht van organisaties die zich verantwoordelijk voelen voor het beïnvloeden van het woon-werkgedrag van hun werknemers, die beschikken over human

¹ Technische Universiteit Delft, E: g.p.vanwee@tudelft.nl

resource managers met een positieve attitude ten aanzien van spitsmijden, die al flexibele werktijden hebben en organisaties die al mobiliteitsmanagementmaatregelen hebben geïmplementeerd.

Hoofdstuk 4 heeft tot doel een zo compleet mogelijk overzicht te geven van implementatiefactoren die van invloed zijn geweest op de beleidsimplementatieprocessen van zes empirische prijsbeleidscasussen: Singapore, London, Stockholm, de Noorse steden, Hong Kong en Edinburgh. Vonk Noordegraaf paste systematische analyse (een zogenoemde 'content analyse') toe om implementatiefactoren te identificeren die zijn genoemd in 106 wetenschappelijke papers over deze casussen. In totaal trof ze 106 implementatiefactoren aan. Het gemiddelde aantal factoren per casus bedraagt maar liefst 36. Zes factoren kwamen in elke casus voor: "het algemene politieke draagvlak", "het algemene publieke draagvlak", "de informatiecampagne", "verschillende actorpercepties", "de kenmerken van het transportsysteem" en "de marketing van de maatregel". Deze zes factoren vertegenwoordigen echter maar 27% van alle genoemde implementatiefactoren. Ze concludeert dan ook dat er naast overeenkomsten ook grote verschillen zijn in de implementatiefactoren die belangrijk zijn in de zes casussen.

Hoofdstuk 5 heeft tot doel te beoordelen hoe geschikt zogenoemde transportbeleidsimplementatieframeworks zijn voor de analyse van prijsbeleidsimplementatie. Twee vergelijkende analyses zijn uitgevoerd. Enerzijds zijn de transportbeleidsimplementatieframeworks onderling vergeleken, en anderzijds is onderzocht in hoeverre de frameworks overeenkomen met de bevindingen in de analyse van prijsbeleidsimplementatie in zes praktijkcasussen van hoofdstuk 4. Het blijkt dat de frameworks onderling maar weinig overlap vertonen, en bovendien ook maar weinig overlappen met de factoren die in de praktijk zijn aangetroffen. Daardoor zijn de frameworks volgens Vonk Noordegraaf maar beperkt bruikbaar voor de analyse van implementatie van prijsbeleid.

Het proefschrift is niet alleen wetenschappelijk van belang, maar draag ook bij aan inzicht in de vraag waarom prijsbeleid wel of niet in de praktijk geïmplementeerd zou kunnen worden.

Trefwoorden: casusonderzoek, draagvlak, frameworks, implementatie, prijsbeleid, spitsmijden, werkgvers.
